

A gyógyító barlang

1952 augusztusában, tíz évvel ezelőtt tárt fel először az aggteleki karsztvidék páratlan szépségű, tíz kilométer hosszú föld alatti világa, a Béke-cseppkőbarlang. Dr. Jakucs László víznyelő-festési kísérlet sorozata, fejlődéstani okfejtéssel elméletileg határozta meg az ismeretlen barlangrendszer létezését, várható méreteit.

A karsztokon erősebbnek tűnik a napsugárzás. Az ember kilép a gyér árnyékú lomboszat alól, körülnézi és holdbéli tájon képzeleli magát. Hatalmas krátereszerű üstök sorakoznak a látótérben, az éles, fehéren tarajos hátú sziklák fölött forrón vibrál a levegő.

Tíz esztendő alatt a természet vajmi keveset változtatott önnön arcátán, viszont az ember épít, átalakít. Acélkábelek, villanyoslopok futnak elő a horizontból és fényt, energiát szállítanak. Villaszorító, teraszos épület fehérik az erdőszélén: légzőszervi bántalmakkal küszködő bányászok átmeneti otthona, akik a föld mélyének gyógyító tisztaságú levegőjétől várnak enyhülést bajukra.

39 fokos lázzal a barlang jéghideg vizében

A teraszon szénpormarta arcú férfiak ülnek körül a vendéget, a tíz esztendővel ezelőtt kezdett feltárás technikusként, aki az évforduló alkalmából látogatott el ide, s akinek nevét már alig lehet kibetűzni a megkopott emléktábláról: Dr. Gráf Andrásné.

Emlékeiről, a feltárás napjairól beszél a körülötte levőnek:

— Azon a napon, amikor anyai sikertelen próbálkozás után végre elértük az akkor még ismeretlen főfolyosó úgynevezett "felfedező" nevű mellékágát, bejárásodtam. Az expedíció vezetője természetesen azonnal haza akart küldeni. Hosszú csatározás után végre annyit mégis sikerült elérnem, hogy a táborban maradhassam, azzal a feltétellel, ha lefekszem és megvárom a láz csökkenését.

Közben egyre-másra érkeztek a hűre a föld mélyéből: agyagdugó zárja el a továbbjutást, a járat összeszűkül, de sikerült kerülni a járatot találni; egy újabb vízzel telt szifon, robbantani kell, és így tovább, óráról órára.

Az lett a vége, hogy nem bírtam tovább. Láz ide, láz oda, lezúgtem — fejezt be a visszaemlékezést Gráfné.

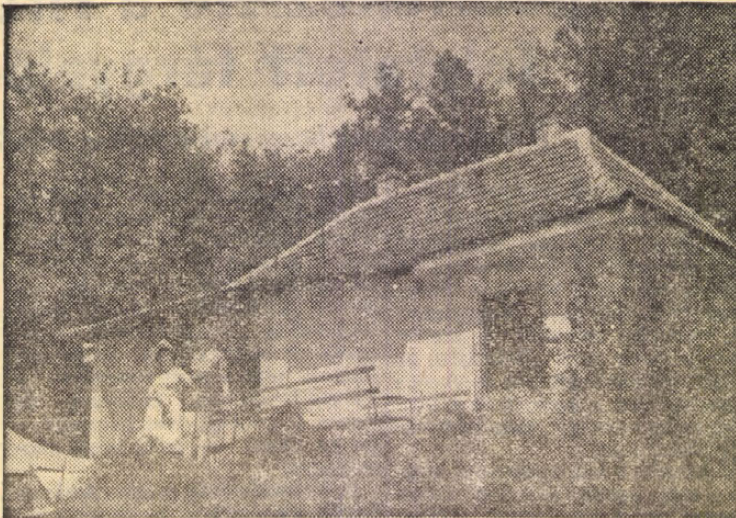
Gráfné több mint 24 órát töltött el lázas állapotban a barlang mélyén. Keményen dolgozott, sziklát véselt, kilenc és fél fokos vízben gázolt vagy úszott előre társaival, a titkait konokul őrző, de szavakkal leírhatatlan szépségű cseppkővilágban. 24 óra múlva gyógyultan hagyta el a barlangot. A tudomány nem volna tudomány, ha egyetlen esetből elhamarkodott következtetést vonna le. De a Béke-barlang kutatói a későbbiekben több hasonló gyógyulást tapasztaltak, s a jelenségekre felhívták az illetékes szakkörök figyelmét.

Akik bundában búcsúznak a kánikulától

32 fokot mutat a higany szála, de vagy hatan szőrmével bélelt bundát húznak magukra, majd nehéz léptekkel indulnak a tűző napsütésben.

— Nem fognak megsülni — jegyzi meg mosolyogva Drabon Gyula, a „mikroszanatórium” vezetője, aki már három éve látja el a gondnoki teendőket. — Ugyanis alig 150 méterre nyúlik a barlang lejárata, s ott már kellemes hűvösség fogadja az érkezőt.

A Természetvédelmi Tanács csaknem félmillió költséggel építette ezt a főági bejáratot, ahol 300 lépcső vezet a barlang talpáig. Ezenkívül, lépcsőfokokról lépcsőfokokra húll le a levegő, egészen 11 C fokra, ami aztán télen, nyáron az évi középhőmérsékletnek megfelelően, állandó marad. Talpunc alatt állandóan fognak a lépcsők, s a levegő hőmérsékletét könnyű nyári öltözetben sem érezzük hidegnek. A be-

A „mikroszanatórium” a Béke-barlang szomszédságában.

tegek viszont 6–8 órát töltnek lenn egyhuzamban, általában ülő, vagy fekvő helyzetben, s a meleg bunda valóban nélkülözhetetlen számukra.

— Amint látják — mutat kissé távolabbi a vezető — kényelmes nyugágyakban pihennek itt betegek és 21 napon át napi 6–8 órán keresztül szívják a gyógyító levegőt.

Míg körbejárunk a gigantikus méretű, természet alkotta termekben, megtudjuk, hogy a légzőszervi bántalmakkal szenvedő bányászokat tilletes orvosi vizsgálat után irányítják ide, általában háromhetes időtartamra. Dr. Kirchnerknopf Márton, a miskolci kórház belgyógyász főorvosa hetenként ellenőrzi a beutaltak állapotát, hogyan reagál szervezetük a barlangi légterápiára. A barlang levegőjének gyógyhatása, illetve az itt alkalmazott terápiás módszer, tulajdonképpen még kísérletnek tekinthető, de a háromévi megfigyelések szerint a betegek legalább nyolcvan százaléknál vitathatatlan a javulás, sok esetben pedig teljes gyógyulás tapasztalható.

Ezer óra

Önkéntes száműzetésben

A kerti asztalnál Sántha Tibor, a Szegedi Konzervgyár nyugdíjasa emeli ránk poharát:

— En csak olyan jó egészséget kívánok muguknak, mint amilyen az enyém jelenleg — kezdi bevezetéseket, majd így folytatja.

— Gyógyszerek, injekciók, fulladási rohamok. Egyik kórházból ki, a másikba be. Ez volt az én életem. Hallottam valamit erről a barlangról rebesgetni, s mint utolsó szalmaszála kapaszkodtam ebbe a lehetőségbe. Amikor három évvel ezelőtt ideérkeztem, nem volt itt még senki, nem volt itt még semmiféle gyógykezelés. Csak úgy a magam szakállára, a barlang igazgatójának engedélyével próbáltam meg a reménytelennek látszó légzőkúrát.

Nem akarom szaporítani a szót tovább, amint látják itt vagyok, élek, egészséges vagyok. Panaszom nincs. A három év alatt több mint ezer órát töltöttem odalent, most pedig bár nincs rá szükségem, eljöttem mégis, csak úgy. Tudják, az ember szívesen látogat el szülőfalujába, ez a hely pedig másodszer adott nekem életet.

Penészgomba?

Nagy páratartalom?

Sok kalciumsó?

A reggeli csoport betegét most érnek a terasz elé, lassan kicihelődnek nehéz bundáikból. 14 bányász ül körül a kecskelábú asztalok, valamennyien az Özdí Szénbányászati Tröszt dolgozói. A konyha felől kellemes illatok érkeznek, s amíg az ebédet várjuk, a barlang levegőjére terelődik a szó. Megindul a csendes beszélgetés, kérdések, vélemények formálódnak mondatokká. Előkerül az Aggtelek és Vidéke című útikalauz. A többi között ezt olvashatjuk benne:

„A Béke-barlangban mintegy 72-fajta, részben eddig ismeretlen fajhoz tartozó, penészgomba él, amelyeknek egyike-másika igen

nagy hatása, részben eddig ismeretlen, új antibiotikumot termel.

A kutatásokat ezen a vonalon Vályi Nagy Tibor professzor és munkatársa, Uri József vegyész végzi. Véleményük szerint lehetséges, hogy ezeknek a penészgombáknak tulajdonítható az említett gyógyhatás.

Más nézetek szerint viszont a légzőszervi megbetegedések béke-barlangi gyógyulásának fő okát a levegő rendkívül nagy (99–100 százalék) relatív nedvességtartalma páratartalmának, egyenletes hőfokának és abszolút pormentes-ségének lehet tulajdonítani. Az erre vonatkozó vizsgálatok azt is kimutatták, hogy a béke-barlangi levegőben levő vízpára jelentős hányada nem tiszta desztillált víz összetételét mutatja, hanem a páratömegben feltűnően nagy koncentrációban különböző oldott sók, elsősorban kalciumhidrokarbonát van. E kalciumsó tartalmú vízpára belégzése, orvosi vélemények szerint, ugyancsak hozzájárulhat a légzőszervi megbetegedések gyógyulási folyamatához.”

A fenti sorok megjelenése óta öt esztendő telt el. A tudomány vizsgálati adatai sorozatával, számok törvényével dolgozik. A döntő szót épp ezért még nem mondta, nem mondhatta ki. Három esztendő alatt sokan hagyták el gyógyultan e szép tájat, ez nagy súlyt esik a mérleg egyik serpenyőjébe. De vannak még kérdőjelek is jócskán, ezekre a kutató elme bizonyára talál majd megfelelő választ.

Vajna György

Megjelent a Pártélet szeptemberi száma

A Pártélet szeptemberi száma élén A béke ügyében, életünk védelmében címmel Mesterházi Lajos a moszkvai béke-világkongresszus jelentőségét méltatja. A folyóirat a párt VIII. kongresszusára jegyében készült.

Tartalmazza a Magyar Szocialista Munkáspárt szervezeti szabályzatát, valamint a Központi Bizottság közleményét. A kongresszusi felkészülés jelentős okmányai címmel szerkesztőségi cikk foglalkozik a fontos dokumentumok lényegével. Rapai Gyula, a Baranya megyei PB párttervezetének előkészületeiről, Sári Mihály a Szolnok megyei versenymozgalmak fejlesztéséről, Bóta Vilma, Balogh Gyula és Gyimesi András üzemi és falusi párttervezetek kongresszusi tevékenységéről adnak számot. A pártmunka időszaki kérdései ro-

vatban Nádas Gáspár a gyenge tsz-ek megszilárdításának további feladatait elemzi.

A Párttervezetünk életéből rovatban Martinkó Máttyás arról ír, hogyan alakul a termelékenység a várpalotai bányákban, Ágoston András a szakszervezetek párttervezetével, Bernula Mihály a Csongrád megyei mezőgazdasági szakmunkástanuló-képzéssel, Szabó Róbert a szentesi tanács párttervezetének tevékenységével foglalkozik. Érdeklődésre tarthat számot Bölcskei Imrénének a családi és személyi jellegű események társadalmi megünnepléséről szóló cikke.

A folyóirat Tények és tanulságok, Karcolatok, megjegyzések rovataiban színes, érdekes anyagokat közöl, s tájékoztat az utóbbi időben megjelent fontosabb jogszabályokról, évfordulókról.

Ötszáz irodalmi műsor a munkásszállásokon

(Tudósítónktól.)

Évek óta jelentős szerepet tölt be a budapesti munkásszállások kulturális életében az Egressy Gábor Klub irodalmi műsorakciója. Az elmúlt esztendőben a klub művészei mintegy négyszázszor keresték fel előadásukkal a szállások lakóit.

Az új évadban az Egressy Klub tovább növeli a műsorok számát és színvonalát. A színészbrigádok mellé állandó rendezőt szerződtettek Horváth Árpád személyében, s több előadóművészt státussal is a klubhoz kötötték — ők képezik a színészgárda állandó magját. Rajtuk kívül húsz előadóművész járja majd öt-öt fős brigádokban a munkásszállásokat. Tekintetbe véve a gyorsan gyarapodó igényeket, ez évben a klub több mint ötszáz zenés, irodalmi műsort vett tervbe.

Automatizálás, új fonógépek a Kender-Jutában

Tervszerűen, ütemesen folyik a Budapesti Kender-Jutagyár műszaki fejlesztése. A szövőde automata gépekkel való ellátását már befejezték. Megváltoztatták a gépek elektromos meghajtásának rendszerét; a transzmissziós áttételek helyett az egyedi motor-meghajtást alkalmazzák. Ennek az anyagtakarékosságon kívül jelentős hatása lesz a balesetve-

szély csökkentésére is. Kísérletek folynak a gépek fordulatszámának növelésére, s év végéig mintegy 100–150 szövőgép fordulatszámát növelik.

A fonoda kártológépeit modern kannaforgatókkal, tömködőkkel látják el. Elkészült egy kender-tekerésképző berendezés, s fénycsővilágításra térnek át az egész üzem területén.

AZ UTOLSÓ KÍSÉRLET

— Tehát ön válni akar?
— A leghatározottabban. És sürögösen...

— Ezt nem ígérhetem. Természetesen mindent megteszek, ami csak lehetséges, de tudja, a törvény...

— Bocssáson meg, de a törvényt én is ismerem.

— Persze, persze... Mindössze csak fel szerettem volna hívni a figyelmét néhány kérdésre. Érvelése ugyanis, enyhén szólva, nem lesz túl szimpatikus a bíróság előtt.

— Nem kívánom elnyerni a tetszésüket. Ennél egyszerűbb kéresem van: válasszanak el. Nincs olyan törvény, amely kényszerítetne, hogy együtt éljek valakivel, akit már nem szeretek.

— Az az érzésem, hogy túlzottan leegyszerűsíti a jogszabályokat. Gondoljon arra, hogy van család- és gyermekvédelem is. A bíróság például először is erre gondol majd. S önöknek két gyermekük van.

— A gyermekekről természetesen gondoskodom. Ettől eltekintve azonban naivság azt hinni, hogy bírói ítéllettel fenn lehet tartani egy házasságot, ha azt bármelyik fél tovább nem akarja.

— Mégis adnék egy jó tanácsot. Mielőtt elkezdenénk a válópert, tegyen egy utolsó kísérletet.

— Mi szükség erre?

— A bíróság számon kéri majd. A házastársaknak ugyanis kötelességük legalább megkísérelni, hogy a házasság továbbra is fennmaradjon. Erre úgyis felszólítanak a tárgyaláson.

— Szóval ez feltétlenül szükséges?

— Úgy gondolom, hogy igen.

— Szerintem semmi értelme. Az elhatározásomat nem változtatom meg. Mindenesetre köszönöm, hogy felhívta a figyelmemet erre a formásra.

Tóth Károly kezét nyújtott az ügyvédnek.

Bocsánat — dr. Tóth Károly —, most már ez a neve. Nemrég ugyanis jogi doktorrá avatták. Akkoriban ismertem meg. Jó eszű, csendes, szerény fiú — mondták évfolyamtársai, s mind ebből csupán a fiú volt a túlzás. Az újszerű doktor a negyedik iksz felé járt már, és erősen kopaszodott. Levelező hallgatóként végezte el az egyetemét.

Hat évet áldoztam a diplomára. Átkozottul hosszú idő. Sokszor abba akartam hagyni, most mégis azt mondom: megérte. A vállalatnál azt ígérték, hogy előléptetnek. Rövidesen a jogügyi osztály helyettes vezetője leszek — magyarázta az avatás utáni ünnepeken.

Ott volt a felesége és két gyermeke is. Elsőként ők gratuláltak

neki. Az asszonyka sírt örömeiben.

Most pedig válnak. Dr. Tóth ezért is fordult ügyvédhez, akit különben utólag, minden hírneve ellenére, rossz jogásznak tartott.

— Papnak mindenesetre jobb lenne — gondolta. — Utolsó kísérlet. Nevetséges. Mintha az ügyesit nem rágná meg százszor, ezerszer is az ember. Mártával azonban feltétlenül beszélnem kell.

S ezzel az elhatározással indult haza. Meg akarta tárgyalni a feleségével az ügyvéd tanácsát, nehogy ellentmondásba keveredjenek a tárgyaláson. Számított az asszony segítségére. Eddig is fél-szavakból megértett mindent.

Márta legalább úgy utálja a kinos, nagy jeleneteket, mint én — ismerte el önmagában, s egy pillanatra sem tartott attól, hogy az asszony majd akadályt gördít a válás elé.

Ezzel is kezdte otthon:

— Lényegtelen formáság az egész. A tárgyaláson azt kell majd mondanunk, hogy mindent megtettünk. Nem sikerült.

Az asszony csendben hallgatott. Ösztönszerű, beidegzett mozdulattal tolta közelebb a férfit a hamutartó. A férje észrevette a figyelmességét, s hirtelen a sajnálkozás érzése ragadta meg.

— Milyen rendes emberke. Egy szóval sem panaszkodik, pedig